

Laffer görbéje

VISSZHANG - LXII. évfolyam, 20. szám, 2018. május 18.

Marosán György az április 27-i számban *A túltolt bicikli esete* című írásában a Laffer-görbével szemléleti az idegenellenesség változását. A vízszintes (x) tengelyen növekvő értékek a menekültek számát jelentik, a függőleges (y) tengelyen előbb növekvő, majd a tetőpont után csökkenő értékek az elfogadottságot. Két megjegyzésem van, egy módszertani és egy tartalmi.

A módszertani, pontosítási szándékú gondolat látszólag csak a szemléltetésben segít. Hiszen a fordított U-alakban a két egyenes vonal egyúttal függőleges is. Vagyis mindkét x-értékhez n-m közötti y érték (elfogadottsági százalék) tartozhat, ami nem életszerű, hiszen egy adott helyen és időben csak egyféle százalék lehet érvényes. Jobban jellemezné ezért a felfordított kínai teáscsésze. Illetve egy harang, de ekkor már a jól ismert, öreg Gauss-görbéhez jutunk, azaz a normális eloszlás függvényének a képéhez. Ez azért valósabb, mert a vízszintes tengelyen jobbra haladva előbb lassan, majd egyre gyorsabban nő az elfogadottság, azaz csökken az idegengyűlölet. A csúcsponton túl pedig az elfogadottság ellentétes irányban változik, előbb gyorsan csökken, majd – elég nagy migránstömeghez kapcsolódva – el is éri a nullát.

A tartalmi megjegyzésem ennek a görbének a paramétereire vonatkozik. Amelyek valószínűleg közösségenként változnak, s a Marosán által is emlegetett felmérésekkel meghatározhatók. Akár kisebb közösségekre érvényesen (települések, régiók), akár egyes nagyobb népcsoportokra, országokra, országközösségekre. Sőt, nemcsak térben, hanem még időben is kitapinthatók a változások, megállapíthatók ezen változások fő okai. A változások (az elfogadottság-elutasítottság) gerjesztői elsősorban a két csoport, azaz a „bennszülöttek és a bevándorlók” együttélésében tapasztalható pozitív vagy negatív események, de – ahogyan az elmúlt években hazánkban ez bekövetkezett – előidézhetik a tömegkommunikáció és a propaganda tudatos törekvései is.

Marosán a záró bekezdésben széteső társadalmakat, szegregálódó közösségeket vizionál. A bevándorlók körében ilyenkor „*fokozatosan újjraépülnek az eredeti társadalmakra jellemző tradicionális viselkedési minták*” – írja, s így folytatja: „*Mivel pedig élesedik az ellentét a helyi társadalom eredeti kultúrája és a betelepültek saját kultúrája között, felerősödik a konfliktus és a kultúrharca a közösségek között.*” Itt ugyanaz a dilemma rejtezik a mélyben, amiben pár hete-hónapja Varga Károllyal is vitatkoznunk kényszerültem. Azaz a különböző kultúrák együttélésének egymást megértő és elfogadó (Vargánál gyümölcsöstál) lehetősége, illetve ezzel szemben a bevándorlóktól elvárt teljes asszimilációnak, önfeladásnak az igénye. A mai magyar politika az önfeladás igényét várná el. Hiszen Marosán is azt sugallja, hogy a saját kultúra megtartása egyúttal a különböző viselkedési minták megmaradását is jelenti, s ez konfliktusokat (kulturharcot?) eredményez. (Ld. az algériai asszony francia állampolgári kérését lezáró legutóbbi helyes döntést.) Ezt cáfolja egyébként a *Népszava* április 30-i számában Aczél Endre *A kínai migráns* című cikke. Szerintem sem egyértelműen szükségszerű. Nincsen ugyan semmilyen alapom arra, hogy kijelentsem, a befogadottak képesek úgy igazodni a többség viselkedési kultúrájához, hogy közben nem kell feladniuk saját általános kulturális értékeiket, hagyományait, ennek ellenére úgy vélem, hogy megértéssel, toleranciával és az együttélés törvényes kereteinek a szigorú betartásával a meglévő ellentétek kiküszöbölhetők. Ehhez persze (a teljes szembenállás helyett) pontos helyzetismeret és kidolgozott, kipróbált „kezelési technikák”, programok szükségesek. Talán erre is céloz általában fogalmazva Marosán György a cikk utolsó mondatában.